PER LA *PAU*

Núm. 33 - FEBRER 2018
EL PROCÉS DES DE LA NOVIOLÈNCIA

TRIBUNA

Una fi possible. Una fi necessària. Una fi inevitable

Jordi Armadans
Director de FundiPau i membre de la campanya ICAN

Vam viure, a casa nostra i arreu del món, un 2017 intens, ple de notícies impactants i rellevants. Potser, per això, i pel poc relleu que sempre tenen els temes de pau i, encara més, quan són en clau positiva, ha passat desapercebut que, el 2017, ha estat un any molt important per a la llarga i difícil –però inevitable- tasca de construir i consolidar la pau. Quan, un dia en el futur proper, aconseguim un món sense armes nuclears, mirarem enrere i identificarem un any clau: 2017.

El 10 de desembre de 2017, exactament 20 anys després que l'activista nord-americana Jody Williams recollís el Premi Nobel de la Pau per a la campanya contra les mines antipersona, dues altres dones, la sueca Beatrice Fihn i la supervivent ('*hibakusha*') de la bomba d'Hiroshima Setsuko Thurlow, recollien el Premi Nobel de la Pau per a la campanya contra les armes nuclears.

ICAN: una aspiració antiga, una campanya jove

Els èxits no vénen sols. La lluita contra les armes nuclears, ve de lluny. De molt lluny. Ja arran de les terribles explosions d'Hiroshima i Nagasaki van sorgir científics, intel·lectuals, ciutadans i activistes que van reclamar al món que posés fi a la bogeria suïcida del desenvolupament armamentístic nuclear.

Malgrat tot, ha fet falta la fi de la Guerra Freda, un nou context internacional, un nou cicle de mobilització social i l'experiència organitzativa i comunicativa acumulada per les campanyes contra les mines i les bombes de dispersió per poder enfocar un nou

plantejament: una campanya jove i nova (ICAN), nascuda l'any 2007; una evidència contrastada –la preocupació pel desastre humanitari que suposaria l'explosió, avui, d'una arma nuclear– i una estratègia ben definida: aconseguir un tractat de prohibició de les armes nuclears.

“ Quan un dia en el futur proper aconseguim un món sense armes nuclears, mirarem enrere i identificarem un any clau: 2017 ”

Si la primera obligació de tot govern és protegir la seva ciutadania i promoure el seu benestar, és absolutament injustificat mantenir l'arsenal d'armes nuclears. Efectivament, els Estats haurien de treballar per a la seva prohibició definitiva. I, de passada, estalviar-se els 100.000 milions de dòlars que, cada any, es perden pel simple manteniment dels arsenals existents.

Així ho van entendre les Nacions Unides quan, després de la Segona Guerra Mundial i les experiències traumàtiques de les bombes d'Hiroshima i Nagasaki, van fixar com una de les seves prioritats la fi de les armes nuclears. El Tractat de No Proliferació Nuclear (TNP), del 1968, semblava molt tímidament apuntar cap a aquest objectiu. Però han passat quasi 50 anys i s'ha demostrat que el TNP ha servit per consolidar –i legitimar– l'estatus de privilegi de les potències nuclears. Les potències nuclears, acollint-se al TNP, han posat el crit al cel quan algun altre país volia accedir a les armes nuclears. Però s'han oblidat del TNP quan els tocava avançar cap al seu propi desarmament nuclear.

Un impacte inassumible: el de les armes nuclears

El món coneix, perquè va passar i està ben documentat, el tràgic impacte humanitari de les bombes nuclears d'Hiroshima i Nagasaki. Però el món, almenys bona part de la seva gent, ignora que, avui, tenim gairebé 15.000 armes nuclears i que algunes potències nuclears (tant les oficials com les oficioses) treballen per a modernitzar i ampliar el seu arsenal. I tot el món desconeix, perquè per sort no ho ha provat, la terrible devastació

que suposaria l'ús d'una arma nuclear avui, ja no diguem una guerra nuclear. És clar, les armes nuclears d'avui tenen una capacitat destructiva molt superior a les bombes nuclears que coneixem. Per això, nombroses organitzacions humanitàries alerten que no disposaríem de prou capacitat per a fer front als greus impactes que suposaria una explosió (volguda o per accident) d'una arma nuclear.

" Si la primera obligació de tot govern és protegir la seva ciutadania i promoure el seu benestar, és absolutament injustificat mantenir l'arsenal d'armes nuclears "

No parlem només de nombroses morts, sinó també de la contaminació radioactiva, dels impactes negatius en el medi ambient (incrementant les amenaces climàtiques que avui dia ja tenim obertes) i l'agricultura (cosa que agreujaria les situacions de pobresa i malnutrició existents al món).

L'aposta de les potències nuclears per mantenir, per sobre de tot, l'absurd privilegi de poder destruir la vida, posa en risc la salut i la supervivència d'aquest planeta. Per això, la ciutadania, la comunitat científica, molts països, la campanya ICAN, la Creu Roja internacional, els Alcaldes per la Pau, etc. no podien restar impassibles. Per això s'han mobilitzat durant aquests darrers 10 anys en accions de denúncia, jornades d'anàlisi, informes científics, activitats de sensibilització, espais d'incidència o fòrums diplomàtics alertant de les greus conseqüències humanitàries de les armes nuclears i, en conseqüència, reclamant la seva prohibició.

Avançar quan no sembla possible

La campanya contra les armes nuclears és de les difícils. Guanyar la prohibició de les mines i les bombes de dispersió va costar molt: vèncer inèrcies socials, superar interessos econòmics, transformar raons d'Estat. Però és ben cert que eren armes que no eren centrals en les polítiques de defensa dels països que en disposaven. Aconseguir

la prohibició de les armes més cruels i indiscriminades existents, les nuclears, és un repte molt més enorme. Ha fet falta vèncer moltes resistències. Malgrat tot, el juliol de 2017, 122 països aprovaven el Tractat de Prohibició de les Armes Nuclears i el setembre s'obria el període de signatures i ratificacions (avui, tenim 56 països signants i 5 ratificacions). Calculem que, a finals del 2018, el Tractat tindrà les suficients ratificacions (50) per a poder entrar en vigor.

“ És la primera passa, seriosa, que permet albirar un món sense armes nuclears i que descol·loca i incomoda les potències nuclears ”

Certament, falten les potències nuclears. Això fa inviable o menyspreable l'acord aconseguit? En absolut. És la primera passa, seriosa, que permet albirar un món sense armes nuclears. I és la primera passa, ferma i valenta, que descol·loca i incomoda les potències nuclears. Sempre que havien volgut no avançar, vetaven i frenaven qualsevol avenç. Ara, no han sabut ni han pogut evitar el naixement d'aquest Tractat. Per primera vegada en la història de les armes nuclears, l'esperança i la raó han pogut més que la por i la inèrcia.

També, a casa nostra, hem pogut comprovar que les coses més difícils es poden canviar. De totes les campanyes de desarmament i control d'armes impulsades des de Catalunya i Espanya, aquesta semblava la més difícil: la que tenia menys ressò, la que comptava amb menys seguiment, la que despertava menys interès. I, malgrat tot, i en la convulsa situació política actual, la comunitat científica, la ciutadania, l'Ajuntament de Barcelona, el Parlament de Catalunya i el Congrés de Diputats d'Espanya han reclamat a l'Estat espanyol que se sumi a al camí del desarmament nuclear. De moment, el Govern de l'Estat –com tota la resta de països membres de l'OTAN i totes les potències nuclears– s'han negat a sumar-se a l'onada de canvi. Però, avui, estan sols. I cal que la ciutadania els faci arribar un clam contundent i diàfan: un món segur no pot passar per la irresponsabilitat de mantenir un arsenal de destrucció com el de les armes nuclears.

Perquè com va dir la directora d'ICAN, Beatrice Fihn, a Oslo, aquest passat desembre: "La fi és inevitable. Però aquesta fi serà la de les armes nuclears o la nostra? Cal que triem una de les dues".

Fotografia : International Campaign to Abolish Nuclear Weapons

© Generalitat de Catalunya